

# Heimurin í 10 ár 1950-60

Fyri 10 árum síðan segði heimurin farvæl til 40 árinu. 5 ára bardagi var endaður, men eingin sannur friður vunnin. Europa lá í sori ikki minst fíggarliga, og framtíðirvónir voru alt annað enn ljósar.

## 10 ár — 10 kriggi.

10 seinastu árinu eru farin fram ikki minni enn 10 kriggi ymsastaðni í heiminum. Í Koreu bardust Suðurkoreanar og Amerikumenntimót Norðurkoreanarum og Kinamonnum. Úrslitið var eitt vápnahvildarmark, har partarnir brustu saman í 1950 — um 38 breiddugradina. Í Indokina bardust Franskenntimót kommunistisku vietminh—monnum við tí úrslitið, at landið í 1954 fór í tvíningar. Sama ár bastu Bretar kommunistisku ófríðarmonnum í Malaya. Í 1954 byrjaði uppreisnin í Algier. Ísrael gjörði álop á Egyptaland og Bretland og Frakland lögdu uppi. Um sama mundi bastu sovjetherurin uppreisnini í Ungarn. Í 1957 gjördu uppreisnarmenn álop á Bretar í Muscat og Oman í Suðurarabíu, og árið eftir brustu kineiskir kommunistar og nationalistar saman í Quemoy-sundinum. Í summargjördu kommunistar álop móti stjórna herinum í litlaasiastiska kongarikinum Laos.

## Tá Ungarn var fræst land.

Tá í ungverskir studentar fórgu í skrugongu til minnisvarðan yvir frælsishejningu Berns hin 23. oktr. 1956, mundi fáur rokna við, at hetta fór at enda við landsumfatandi uppreisist, og at kommunistastýrið skuldi rapla saman sum eitt korthús. Men fáar tímar seinri dundu skotini í gøtunum í Budapest, og á midnætt hövdu menn kolvellt hina miklu standmyndina av Stalin. Tá ein vika var farin, var Budapest og mestiparturin av Ugarn á hondum uppreisnarmanna, men hin 4. november herjaðu Russar á og bardu niður uppreisnina. Túsindir av frælsismonnum voru handtiknir og dripin, meðan nærum 1 milj. Ungverjar flýddu úr landinum.

## TÁ STALIN DÓYDI

5. mars 1943 doyði einræðisharrin Josef Stalin, og beinanvegin byrjaði stríð millum teir hegu harrar í Kremlborg. Fyrst var politioastin Beria tikin og dripin. Síðan var valdið tikið úr hondum forsætisráðharrans Malenkov, og flokksskrivarin Khrushchev økti um valds mega sína. Seinri vorðu Malenkov, Kaganovitj og Molotov settir frá størvum teirra. Hetta sama hendi Bulgarnin ikki langt aftaná. Khrushchev var vorðin einavaldsharri Sovjetsamveldisins. Táð kom vend í fyrri miljónin av menniskjum, tá Stalin doyði. Nú er tað ikki so fólkinu, ið óttast stýrinum, sum stýrið óttast fólkinu. Síðan Stalin doyði, hevur uppreisn verið í Eysturberlin, Poznan og Budapest.

## 10 ÁR UNDIR NYGGJUM STYRI

Fyri 10 árum síðani kom vend í Kina. Meðan Chiang Kai-shek noyddist at seta seg uppi eitt amerikansk flogfar og flúgva til Formosa, floymdu kommunistisku hermennirnir yvir alt Kina, og skjótt kundi Mao Tse-tung taka við ræðin í landinum og stovna fólkaðemokratíð Kina.

## DE GAULLE AFTUR

Tað var frælsishejting de Gaulle, ið skipaði hina fyrstu stjórnina, aftaná at Frakland hevði vundið frælsi sitt aftur í 1945. Í 1958 vóru boð eftir honum aftur. Algier-politikkurin hjá teimum ymiskum stjórnunum var misneyðnaður, og nú höttu europeiskir Algierbúgvar og aðrir við beinleiðis uppreisn og kravdu de Gaulle til ræðið. Síðan er hann vorðin fólkavaldur oddamaður fyri 5. franska tjóðveldinum, men illa lýður av teimum, ið kravdu hann til ræðið.

## VATN, VATN — VATN

Hin almiklu vatnskaðin í Suðurfrak-

landi í desember mánaða kravdi 386 mannaliv; men fleiri vanlukkur av sama slag hava seinastu 10 árinu kravt enn fleiri mannaliv. Í februar mánaði í 1953 skrædnaðu bringardarnir í Hollandi, 1835 fólk druknaðu. Sama ár druknaðu 300 fólk í Onglandi og 381 av vatnflóð. Í summargjördu ein vatnflóð í Japan umleið 5000 mannaliv. Men eingin av hesum vatnflóðunum kann sammetast við hina miklu vatnflóðina í Honan í Kina í 1887; hon kravdi 900.000 mannaliv.

## ÚT Í RÚMDINA

Um midnættarlítið 5. oktober 1957 segði sovjetíðindastovan Tass frá, at Russar hövdu sent eina rakett út í rúmdina, og 900 km úti sveimaði nú ein fylgisveinur við 27.000 km ferð um tíman kring um jörðina. 4. november var sagt frá Sputniki II við einum livandi hundi á ferð við jarðarknöttin. 7. des: boðaðu Amerikumenntim, at rakettin, ið beira skuldi teirra fyrsta fylgisvein út í rúmdina sprongdist. 2. febr: 156 eyðnæðist tað Amerikumenntim at fáa teirra fylgisvein at mala kring um jarðarknöttin. 13. apríl 1959 boðaðu Amerikumenntim frá, at teir um 5—10 ár verða fórir fyri at senda ein fylgisvein við 2 ella 3 monn um til mánan.

# Sjómarks-málið

Tjóðveldismenn og fólkaflókksmenn royna at kóka súpan úr sjómarksálinum.

Teir hava so einki at kasta javnaðarmonnum, ið hava talað til rettu tíð og á rétta stað.

Hvussu er við tjóðveldismonnum? Teir hövdu mánni í London á sinni.

Segði hann nakað?

Vit siggja einki frá honum í »referatinum« frá ferðunum til London, ið hann var við í. Ikki eitt orð!

Stóða javnaðarmanna og Føroyinga er 12 mila markið.

Her er einki at ivast í.

Menn um vit vinna og fáa okkara vilja í Genève, nú í samráðingarskulu fara fram, tað vil tíðin visa. Tað verður at avgerðast av øðrum, av einum meirluta av teimum samráðandi tjóðunum.

Núverandi samgonguflokkar fingubroytt trýmila markið, ið fólkaflókkin áttu æruna fyrri.

3 fjórðingar vórðu til 6 yvir fyri Bretland: Óført!

Uppsagnartíðin varð stýtt við 4 árum... Hitt mest týðandi!

Og 12 milamark varð sett fyri allar aðrar tjóðir, sum ikki hövdu haft nakran »traditionellan« fiskiskap við Føroyar innan fyri 12 mil. At Bretar ikki mótmæla, men góðkenna her, sigur, at teir kunnu haldast fyri harvið at hava góðkent 12 mila prinsippið.

Og yvir fyri Bretlandi vunnu vit haraftir stór friðað øki norðan fyri vestanfyrri og sunnan fyri. Eitt framstig!

Hesir batar komu longu í fyrsta árinum undir javnaðar-sambands- og sjálvstýrislandsstýrinum.

Stórsta framstigið var, at vit 4 ár skjótari, enn fólkaflókkin hevði bundið okkum til, kunnu vera leysir av sáttmála við Bretar og taka upp

## Viðmerkingar:

# Fólkaflókkurin og skipaflotin

Allir menn vita, at fólkaflókkurin tey 8 árinu hann sat við røðrið, hevði allar atstóður at gera avreksverk fyri endurnýggjanini av skipaflotanum.

Men hann gjörði einki avreksverk. Hann sat so undarliga hovnaður.

Hvi bar hann seg soleiðis at.

Svarið liggur tætt hjá:

Hann vildi sýna seg so raskan. at tjóðveldisflókkurin ikki skuldi kunna siga tað, at hann legði saman við Dønum at taka ódnartak fyri at fáa pening til skipini. Og sjálvur visti hann ser ongan annan veg at ganga at fáa henda pening.

Og so sat hann sum eitt neyðara-dýr, sum maðurin millum tveir stólar, hevði einki at halla seg til ella seta seg á og datt tí burtur úr rovinum, kundi einki gera, einki fíggarligt grundarlag leggja undir viljan at fáa skipini, ið einans kunna bjarga Føroyum og føroyskum fiskimonnum.

Men villa gerð gjörði hann kortini!

Ikki við sínar fullu fimm fær flokksins oddamaður ovurspening yvir at sita og einki, heilt einki at kunna gera, fór og skrivaði undir, at landið skuldi byggja 3 trolarar.

Hann skrivaði undir uttan minsta vitan og fyrireikan at hava peningin greiðan at rinda teir við.

Hann skrivaði undir uttan nakra vissu viðvíkjandi, hvussu landið kundi fáa henda mikla pening, ið trolararnir kostaðu.

Hann visti ser ongan pening heima at taka til. Og við donsku ríkisstjórnina tordi hann einki at hava at gera fyri Erlends loysingarsvørði.

Men landið hekk uppá undirskriftina!

Hitt nýggja landsstýrið arvaði uppgávina at fáa til vega ikki bara 3,8 miljónir fyri hvønn trolarin men 6,2 miljónir ella íalt 18,6 milj.

Hevur nakar í mannaøguni skrivað undir í størri skilaloysi enn fólkaflókksformaðurin?

Skrivaði undir eina so ófullfíggaða kontrakt, at skipini máttu, um tey skuldu kunna brúkast fáa so nógv aftrat, at ter 3,8 milj. vórðu til 6,2 ella ter 11,4 milj. til 18,6 milj í alt.

Skrivaði undir uttan sum sagt at

vita ser, hvussu ið peningurin skuldi verða fingin til vega.

Slikt kann altso henda. Men bara innan fyri fólkaflókkin. Slikt skilaloysi!

Og hesin flokkur skal hætta sær at tala um at fáa skip og at hava fíggariskil og fíggarabýrgd!

Kortini rópar hann erpin:

Vit vildu byggja 20 skip um árið í tvey ár um vit komu til.

Men ikki eitt einasta orð um, hvussu ið hann skuldi fáa hesi skip, góldið hesi skip.

Ikki eitt orð tá!

Ikki eitt orð nú!

Ikki vil hann — av skomm yvir fyri tjóðveldisflókkinum — heita á Danir, á donsku stjórnina og í samarbeiði við henni fáa peningin, soleiðis sum nýggja landsstýrið gjörði.

Og vit vistu, at hann enná kundi sjálvur — tað hevði hann sýnt tey 8 árinu, hann sat við ræðinum.

Men skamleysur rópar hann kortini.

Er nakar í hesum landi sum trýr, at um fólkaflókkurin tók stjórnarvaldið ið eitt ella tvey valskeið aftrat, at hann hevði víst aðra mega, onnur evni, enn hann visti tey 8 árinu, hann sat við, tá ið tonsatalið á okkara skipaflota minkaði við yvir 5000?

Eingin!

Heldur ikki nakar fólkaflókksmaður.

So galið er tað!

Nei, fólkaflókkurin er avskrivaður hjá øllum sum hjálpaløysingur, sum maðurin, ið setti seg millum tveir stólar og datt og fekk deyðamein.

Fólk kanska sigur: Hann mátti meina okkurt við tað, tá ið hann segði 20 skip um árið í 2 ár!

Nei, hann meinti einki! Vit vita tað. Av ringum royndum!

Men vit kunnu taka fólksins krav upp aftur:

Komið tit fólkaflókksmenn við ávisingini!

Greiði fólkinum frá, hvussu ið tit meintu at fáa hesi skip!

Hvi gjördu tit einki, púrt einki í tey 8 árinu?

Hvi lótu tit skipatalið fækka, minka við yvir 5000 tonsum?

## TRYGGINGARSAMBANDIÐ

# FØROYAR

Føroya Kriggstrygging telf. 1090  
Føroya Bunnatrygging telf. 1093

Føroya Sjóvátrygging telf. 1099  
Føroya Vanlukutrygging telf. 1721

Vit tryggja:

Bátar - skip - vøru - hús - innbúgv - ferðagóðs bilar o. a.

Føroyingar eiga at tryggja í landsins egnu trygging

nýggjar samráðingar fullkomuliga óheftir.

Hetta var framstigið við lit. Fólkaflókkurin, ið bant okkum til 3 mila markið, hevur ikki rætt til at klúgva í tvey um fiskisáttmála-spurningin, um tað ikki er verja sátt trímilamark.

Setið lýsing tygara

SOSIALIN